

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)
της 25ης Φεβρουαρίου 2010 *

Στην υπόθεση C-386/08,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, που υπέβαλε το Finanzgericht Hamburg (Γερμανία) με απόφαση της 30ής Ιουλίου 2008, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο την 1η Σεπτεμβρίου 2008, στο πλαίσιο της δίκης

Firma Brita GmbH

κατά

Hauptzollamt Hamburg-Hafen,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους Κ. Lenaerts, πρόεδρο του τρίτου τμήματος, προεδρεύοντα του τέταρτου τμήματος, R. Silva de Lapuerta, E. Juhász, J. Malenovský (εισηγητή) και T. von Danwitz, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

γενικός εισαγγελέας: Υ. Bot
γραμματέας: B. Fülöp, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 3ης Σεπτεμβρίου 2009,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Firma Brita GmbH, εκπροσωπούμενη από τον D. Ehle, Rechtsanwalt,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τη C. Tufvesson, τον F. Hoffmeister και την L. Bouyon,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 29ης Οκτωβρίου 2009,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- ¹ Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία της Ευρωμεσογειακής Συμφωνίας Συνδέσεως μεταξύ των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των κρατών μελών τους, αφενός, και του Κράτους του Ισραήλ, αφετέρου, που υπογράφηκε στις Βρυξέλλες στις 20 Νοεμβρίου 1995 (ΕΕ 2000, L 147, σ. 3, στο εξής: Συμφωνία Συνδέσεως ΕΚ-Ισραήλ), λαμβανομένης υπόψη της Ευρωμεσογειακής Ενδιάμεσης Συμφωνίας Συνδέσεως για το εμπόριο και τη συνεργασία μεταξύ της Ευρωπαϊκής

Κοινότητας, αφενός, και της Οργάνωσης για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης (ΟΑΠ) εξ ονόματος της Παλαιστινιακής Αρχής της Δυτικής Όχθης και της Λωρίδας της Γάζας, αφετέρου, που υπογράφηκε στις Βρυξέλλες στις 24 Φεβρουαρίου 1997 (ΕΕ 1997, L 187, σ. 3, στο εξής: Συμφωνία Συνδέσεως ΕΚ-ΟΑΠ).

- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς τελωνειακής φύσεως μεταξύ της Firma Brita GmbH, εταιρίας γερμανικού δικαίου, και του Hauptzollamt Hamburg-Hafen (τελωνειακή αρχή του λιμένος του Αμβούργου), σχετικά με απόφαση του δεύτερου με την οποία αρνήθηκε να χορηγήσει στην προσφεύγουσα της κύριας δίκης το πλεονέκτημα της εισαγωγής υπό προνομιακό καθεστώς αγαθών παρασκευασθέντων στη Δυτική Όχθη.

Το νομικό πλαίσιο

Η Σύμβαση της Βιέννης

- 3 Κατά το άρθρο 1 της Συμβάσεως της Βιέννης για το δικαίο των συνθηκών, της 23ης Μαΐου 1969 (*Recueil des traités des Nations unies*, τόμος 1155, σ. 331, στο εξής: Σύμβαση της Βιέννης), το οποίο φέρει τον τίτλο «Εφαρμογή της παρούσης Συμβάσεως», η παρούσα σύμβαση εφαρμόζεται επί των συνθηκών μεταξύ κρατών.

- 4 Το άρθρο 3 της Συμβάσεως της Βιέννης, το οποίο φέρει τον τίτλο «Διεθνείς Συμφωνίαι μη εμπίπτουσai εις τα πλαίσια της παρούσης Συμβάσεως», ορίζει:

«Το γεγονός ότι, η παρούσα Σύμβασις δεν εφαρμόζεται επί διεθνών συμφωνιών μεταξύ κρατών και άλλων υποκειμένων του Διεθνούς Δικαίου ή μεταξύ των ως άνω ετέρων υποκειμένων του Διεθνούς Δικαίου, ή επί διεθνών συμφωνιών, συνομολογηθεισών εις άγραφον τύπον, δεν επηρεάζει:

[...]

- β) την εφαρμογήν επ' αυτών οιοδήποτε των κανόνων των θεσπιζομένων εν τη παρούση συμβάσει, εις τους οποίους θα υπήγοντο, κατά το Διεθνές Δίκαιον, ανεξαρτήτως της εν λόγω Συμβάσεως,

[...]».

- 5 Κατά το άρθρο 31 της Συμβάσεως της Βιέννης, το οποίο φέρει τον τίτλο «Γενικός κανών ερμηνείας»:

«1. Η συνθήκη δέον να ερμηνεύηται καλή τη πίστει, συμφώνως προς την συνήθη έννοιαν ήτις δίδεται εις τους όρους της συνθήκης, εν τω συνόλω αυτών και υπό το φως του αντικειμένου και του σκοπού της.

2. Δια τους σκοπούς ερμηνείας της συνθήκης [...]

3. Ομού μετά του συνόλου της συνθήκης δέον να λαμβάνονται υπ' όψιν:

[...]

γ) Άπαντες οι σχετικοί κανόνες του Διεθνούς Δικαίου οι εφαρμοζόμενοι εις τας μεταξύ των συμβαλλομένων μερών σχέσεις.

[...]»

⁶ Το άρθρο 34 της Συμβάσεως της Βιέννης, το οποίο φέρει τον τίτλο «Γενικός κανών αφορών εις τα τρίτα κράτη», προβλέπει ότι

«Η συνθήκη δεν δημιουργεί υποχρεώσεις ή δικαιώματα δια τρίτον κράτος άνευ της συναινέσεώς του.»

Η Συμφωνία Συνδέσεως ΕΚ-Ισραήλ

7 Η Συμφωνία Συνδέσεως ΕΚ-Ισραήλ, η οποία εγκρίθηκε με την απόφαση 2000/384/ΕΚ, ΕΚΑΧ, του Συμβουλίου και της Επιτροπής, της 19ης Απριλίου 2000 (ΕΕ L 147, σ. 1), τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιουνίου 2000.

8 Το άρθρο 6, παράγραφος 1, της Συμφωνίας Συνδέσεως, το οποίο περιλαμβάνεται στον τίτλο ΙΙ, σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, ορίζει:

«Η ζώνη ελεύθερων συναλλαγών μεταξύ της Κοινότητας και του Ισραήλ ενισχύεται σύμφωνα με τους όρους που καθορίζονται στην παρούσα συμφωνία και τις διατάξεις της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου του 1994 και των λοιπών πολυμερών συμφωνιών για τις εμπορευματικές συναλλαγές, οι οποίες προσαρτώνται στη συμφωνία για την ίδρυση του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) [...]»

9 Κατά το άρθρο 8 της εν λόγω συμφωνίας, όσον αφορά τα κατά την έννοια αυτής βιομηχανικά προϊόντα και υπό την επιφύλαξη των παρεκκλίσεων που αυτή προβλέπει, «καταργούνται οι εισαγωγικοί και εξαγωγικοί δασμοί και οι τυχόν επιβαρύνσεις ισοδυναμίου αποτελέσματος μεταξύ της Κοινότητας και του Ισραήλ [...]».

10 Το άρθρο 75, παράγραφος 1, της Συμφωνίας Συνδέσεως ΕΚ-Ισραήλ ορίζει:

«Κάθε μέρος δύναται να υποβάλει στο Συμβούλιο Σύνδεσης κάθε διαφορά περί την εφαρμογή ή την ερμηνεία της παρούσας συμφωνίας.»

- 11 Το εδαφικό πεδίο εφαρμογής της Συμφωνίας Συνδέσεως ΕΚ-Ισραήλ ορίζεται στο άρθρο 83 αυτής ως εξής:

«Η παρούσα συμφωνία εφαρμόζεται, αφενός, στα εδάφη στα οποία εφαρμόζονται οι συνθήκες για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα, υπό τους όρους που προβλέπονται στις συνθήκες αυτές και, αφετέρου, στο έδαφος του Κράτους του Ισραήλ.»

- 12 Το προσαρτημένο στη Συμφωνία Συνδέσεως ΕΚ-Ισραήλ πρωτόκολλο αριθ. 4 (στο εξής: πρωτόκολλο ΕΚ-Ισραήλ) θέτει τους κανόνες σχετικά με τον ορισμό της έννοιας «προϊόντα καταγωγής» και τις μεθόδους διοικητικής συνεργασίας.

- 13 Κατά το άρθρο 2, παράγραφος 2, του πρωτοκόλλου αυτού, θεωρούνται ως προϊόντα καταγωγής Ισραήλ τα προϊόντα που έχουν εξ ολοκλήρου παραχθεί στο Ισραήλ κατά την έννοια του άρθρου 4 του εν λόγω πρωτοκόλλου, καθώς και τα προϊόντα που παράγονται στο Ισραήλ και περιέχουν ύλες που δεν έχουν παραχθεί εξ ολοκλήρου σ' αυτό, υπό την προϋπόθεση ότι τα προϊόντα αυτά έχουν υποστεί στο Ισραήλ επαρκείς επεξεργασίες ή μεταποιήσεις κατά την έννοια του άρθρου 5 του ιδίου πρωτοκόλλου.

- 14 Κατά το άρθρο 17, παράγραφος 1, του πρωτοκόλλου αυτού:

«Τα προϊόντα καταγωγής κατά την έννοια του παρόντος πρωτοκόλλου υπάγονται, κατά την εισαγωγή σε ένα από τα μέρη, στις διατάξεις της συμφωνίας εφόσον προσκομισθεί:

α) είτε πιστοποιητικό κυκλοφορίας EUR.1 [...],

β) στις περιπτώσεις που ορίζονται στο άρθρο 22, παράγραφος 1, δήλωση [...] που αναγράφει ο εξαγωγέας στο τιμολόγιο, το δελτίο παράδοσης ή κάθε άλλο εμπορικό έγγραφο που περιγράφει τα σχετικά προϊόντα με επαρκείς λεπτομέρειες, ώστε να είναι δυνατή η εξακρίβωση της ταυτότητάς τους (η δήλωση αυτή αποκαλείται στη συνέχεια “δήλωση τιμολογίου”).»

15 Κατά την παράγραφο 1, στοιχείο α', του άρθρου 22 του εν λόγω πρωτοκόλλου που φέρει τον τίτλο «Όροι για τη σύνταξη δήλωσης τιμολογίου», η δήλωση τιμολογίου που αναφέρεται στο άρθρο 17, παράγραφος 1, στοιχείο β', αυτού μπορεί να συνταχθεί από εγκεκριμένο εξαγωγέα κατά την έννοια του άρθρου 23 του ίδιου πρωτοκόλλου.

16 Βάσει του άρθρου 23, οι τελωνειακές αρχές της χώρας εξαγωγής έχουν την ευχέρεια να επιτρέπουν σε κάθε εξαγωγέα, που στη συνέχεια καλείται «εγκεκριμένος εξαγωγέας», ο οποίος πραγματοποιεί συχνές μεταφορές προϊόντων βάσει της Συμφωνίας Συνδέσεως ΕΚ-Ισραήλ και προσφέρει, κατά τρόπο ικανοποιητικό, στις τελωνειακές αρχές όλες τις αναγκαίες εγγυήσεις για την επαλήθευση του χαρακτήρα καταγωγής των προϊόντων αυτών καθώς και της εκπληρώσεως των λοιπών όρων του παρόντος πρωτοκόλλου, να συντάσσει δηλώσεις τιμολογίου. Η δήλωση αυτή βεβαιώνει τον χαρακτήρα καταγωγής των οικείων προϊόντων και επιτρέπει, έτσι, στον εισαγωγέα να τύχει του προβλεπόμενου από την εν λόγω συμφωνία προτιμησιακού καθεστώτος.

17 Το άρθρο 32 του πρωτοκόλλου ΕΚ-Ισραήλ ορίζει τα εξής σε σχέση με τη διαδικασία ελέγχου των πιστοποιητικών καταγωγής:

«1. Ο εκ των υστέρων έλεγχος των πιστοποιητικών EUR.1 και των δηλώσεων τιμολογίων πραγματοποιείται δειγματοληπτικά ή κάθε φορά που οι τελωνειακές αρχές του κράτους εισαγωγής έχουν βάσιμες αμφιβολίες, ως προς τη γνησιότητα τέτοιων εγγράφων, το χαρακτήρα καταγωγής των σχετικών προϊόντων ή την εκπλήρωση των άλλων όρων του παρόντος πρωτοκόλλου.

2. Για την εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 1 οι τελωνειακές αρχές [του κράτους] εισαγωγής οφείλουν να επιστρέφουν το πιστοποιητικό κυκλοφορίας EUR.1 και το τιμολόγιο, εάν έχει κατατεθεί, ή τη δήλωση τιμολογίου, ή αντίγραφο των εγγράφων αυτών, στις τελωνειακές αρχές της χώρας εξαγωγής, αναφέροντας, όπου κρίνεται σκόπιμο, τους τυπικούς ή ουσιαστικούς λόγους που δικαιολογούν την έρευνα.

Προς επίρρωση της αίτησής τους για εκ των υστέρων έλεγχο αυτές παρέχουν όλα τα έγγραφα και όλες τις πληροφορίες που έχουν συγκεντρώσει και που δικαιολογούν την υποψία ότι οι μνείες που αναγράφονται στο πιστοποιητικό EUR.1 ή στη δήλωση τιμολογίου είναι ανακριβείς.

3. Ο έλεγχος διενεργείται από τις τελωνειακές αρχές [του κράτους] εξαγωγής. Για τον σκοπό αυτό, αυτές έχουν το δικαίωμα να ζητούν την προσκόμιση κάθε αποδεικτικού στοιχείου και να διενεργούν ελέγχους των λογιστικών βιβλίων του εξαγωγέα καθώς και οποιονδήποτε άλλο έλεγχο κρίνουν αναγκαίο.

4. [...]

5. Οι τελωνειακές αρχές που ζητούν τη διενέργεια του ελέγχου πρέπει να ενημερώνονται για τα αποτελέσματα του ελέγχου το αργότερο εντός δέκα μηνών. Τα εν λόγω αποτελέσματα πρέπει να ορίζουν σαφώς αν τα έγγραφα είναι γνήσια και αν τα σχετικά προϊόντα μπορεί πράγματι να θεωρηθούν ως προϊόντα καταγωγής και ότι πληρούν τους λοιπούς όρους του παρόντος πρωτοκόλλου.

[...]

6. Εάν, σε περίπτωση βάσιμων αμφιβολιών, δεν υπάρχει απάντηση εντός δέκα μηνών ή εάν η απάντηση δεν περιλαμβάνει επαρκείς πληροφορίες για τη διαπίστωση της

γνησιότητας του εν λόγω εντύπου ή την πραγματική καταγωγή των προϊόντων, οι τελωνειακές αρχές που έχουν ζητήσει πληροφορίες αρνούνται, εκτός εκτάκτων περιστάσεων, το ευεργέτημα των προτιμήσεων.»

- 18 Όσον αφορά τον διακανονισμό των διαφορών, το άρθρο 33 του πρωτοκόλλου ΕΚ-Ισραήλ ορίζει:

«Όταν προκύπτουν διαφορές σε σχέση με τις διαδικασίες ελέγχου του άρθρου 32, οι οποίες δεν μπορούν να ρυθμιστούν μεταξύ των τελωνειακών αρχών που ζητούν τον έλεγχο και των τελωνειακών αρχών που είναι υπεύθυνες για τη διενέργειά του ή όταν δημιουργούνται προβλήματα ως προς την ερμηνεία του παρόντος πρωτοκόλλου, αυτά υποβάλλονται προς εξέταση στην επιτροπή τελωνειακής συνεργασίας.

[...]»

- 19 Κατά το άρθρο 39 του πρωτοκόλλου, που φέρει τον τίτλο «Επιτροπή Τελωνειακής Συνεργασίας»:

«1. Συγκροτείται επιτροπή τελωνειακής συνεργασίας η οποία αναλαμβάνει, αφενός, να εξασφαλίζει τη διοικητική συνεργασία που στοχεύει στην ορθή και ομοιόμορφη εφαρμογή του παρόντος πρωτοκόλλου και, αφετέρου, να φέρει εις πέρας κάθε άλλη αποστολή στον τελωνειακό τομέα που ενδέχεται να της ανατεθεί.

2. Η επιτροπή απαρτίζεται, αφενός, από τελωνειακούς εμπειρογνώμονες των κρατών μελών και υπαλλήλους των υπηρεσιών της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων που είναι αρμόδιες για τελωνειακά θέματα και, αφετέρου, από τελωνειακούς εμπειρογνώμονες του Ισραήλ.»

Η Συμφωνία Συνδέσεως ΕΚ-ΟΑΠ

²⁰ Η Συμφωνία Συνδέσεως ΕΚ-ΟΑΠ, η οποία εγκρίθηκε με την απόφαση 97/430/ΕΚ του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1997 (ΕΕ L 187, σ. 1), τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιουλίου 1997.

²¹ Το άρθρο 3 της συμφωνίας αυτής προβλέπει:

«Η Κοινότητα και η Παλαιστινιακή Αρχή θεσπίζουν σταδιακά ζώνη ελεύθερων συναλλαγών [...] σύμφωνα με τις διατάξεις της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου του 1994, καθώς και των λοιπών πολυμερών συμφωνιών εμπορίου, οι οποίες προσαρτώνται στη συμφωνία για την ίδρυση του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) [...]».

²² Τα άρθρα 5 και 6 της εν λόγω συμφωνίας ορίζουν:

«Άρθρο 5

Οι εισαγωγικοί δασμοί και οι τυχόν επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος στις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ της Κοινότητας και της Δυτικής Όχθης και της Λωρίδας της Γάζας καταργούνται.

Άρθρο 6

Οι εισαγωγές στην Κοινότητα προϊόντων που κατάγονται από τη Δυτική Όχθη και τη Λωρίδα της Γάζας πραγματοποιούνται χωρίς δασμούς και οποιαδήποτε άλλη επιβάρυνση ισοδυνάμου αποτελέσματος, καθώς επίσης χωρίς ποσοτικούς περιορισμούς και οποιοδήποτε άλλο μέτρο ισοδυνάμου αποτελέσματος.»

- 23 Όσον αφορά το εδαφικό πεδίο εφαρμογής της ως άνω συμφωνίας, το άρθρο 73 προβλέπει:

«Η παρούσα συμφωνία εφαρμόζεται, αφενός, στα εδάφη στα οποία εφαρμόζονται οι συνθήκες για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα, υπό τους όρους που προβλέπονται στις συνθήκες αυτές και, αφετέρου, στο έδαφος της Δυτικής Όχθης και της Λωρίδας της Γάζας.»

- 24 Το προσαρτημένο στη Συμφωνία Συνδέσεως ΕΚ-ΟΑΠ πρωτόκολλο αριθ. 3 (στο εξής: πρωτόκολλο ΕΚ-ΟΑΠ) θεσπίζει τους κανόνες σχετικά με τον ορισμό της έννοιας «καταγόμενα προϊόντα» ή «προϊόντα καταγωγής» και με τις μεθόδους διοικητικής συνεργασίας.

- 25 Κατά το άρθρο 2, παράγραφος 2, του πρωτοκόλλου αυτού, θεωρούνται ως προϊόντα καταγωγής Δυτικής Όχθης του Ιορδάνη και Λωρίδας της Γάζας τα προϊόντα που παράγονται εξ ολοκλήρου στη Δυτική Όχθη και στη Λωρίδα της Γάζας καθώς και τα προϊόντα που παράγονται στη Δυτική Όχθη και στη Λωρίδα της Γάζας και περιέχουν ύλες που δεν έχουν παραχθεί εξ ολοκλήρου σ' αυτή, υπό την προϋπόθεση ότι τα προϊόντα αυτά έχουν υποστεί στη Δυτική Όχθη και στη Λωρίδα της Γάζας, επαρκείς επεξεργασίες ή μεταποιήσεις.

- 26 Το άρθρο 15, παράγραφος 1, του πρωτοκόλλου ΕΚ-ΟΑΠ ορίζει ότι τα προϊόντα καταγωγής Δυτικής Όχθης και Λωρίδας της Γάζας υπάγονται, κατά την εισαγωγή τους στην Κοινότητα, στις διατάξεις της Συμφωνίας Συνδέσεως ΕΚ-ΟΑΠ, εφόσον προσκομιστεί είτε πιστοποιητικό κυκλοφορίας EUR.1 είτε, στις περιπτώσεις που ορίζονται στο άρθρο 20 παράγραφος 1, του πρωτοκόλλου, δήλωση που αναγράφει ο εξαγωγέας στο τιμολόγιο, το δελτίο παράδοσης ή κάθε άλλο εμπορικό έγγραφο που περιγράφει τα σχετικά προϊόντα με επαρκείς λεπτομέρειες, ώστε να είναι δυνατή η εξακρίβωση της ταυτότητάς τους. Η δήλωση αυτή καλείται «δήλωση τιμολογίου».
- 27 Το άρθρο 16, παράγραφος 1, του πρωτοκόλλου ΕΚ-ΟΑΠ ορίζει ότι το πιστοποιητικό κυκλοφορίας EUR.1 εκδίδεται από τις τελωνειακές αρχές [του κράτους] εξαγωγής. Κατά την παράγραφο 4 του ίδιου άρθρου, το πιστοποιητικό αυτό εκδίδεται από τις τελωνειακές αρχές της Δυτικής Όχθης και της Λωρίδας της Γάζας, εάν τα προς εξαγωγή εμπορεύματα μπορούν να θεωρηθούν ως προϊόντα καταγόμενα από τη Δυτική Όχθη και τη Λωρίδα της Γάζας και πληρούν τις προϋποθέσεις του εν λόγω πρωτοκόλλου.
- 28 Κατά το άρθρο 20, παράγραφος 1, στοιχείο α', του πρωτοκόλλου ΕΚ-ΟΑΠ, σχετικά με τους όρους για τη σύνταξη δηλώσεως τιμολογίου, η δήλωση αυτή μπορεί να συνταχθεί από εγκεκριμένο εξαγωγέα κατά την έννοια του άρθρου 21 του πρωτοκόλλου. Κατά την παράγραφο 2 του εν λόγω άρθρου 20, δήλωση τιμολογίου μπορεί να συνταχθεί αν τα σχετικά προϊόντα μπορεί να θεωρηθούν ως προϊόντα καταγωγής Κοινότητας ή Δυτικής Όχθης και Λωρίδας της Γάζας και πληρούν τους λοιπούς όρους του εν λόγω πρωτοκόλλου.
- 29 Το άρθρο 21 του πρωτοκόλλου ΕΚ-ΟΑΠ, σχετικά με τους εγκεκριμένους εξαγωγείς, ορίζει στην παράγραφο 1 ότι οι τελωνειακές αρχές του κράτους εξαγωγής έχουν την ευχέρεια να επιτρέπουν σε κάθε εξαγωγέα ο οποίος πραγματοποιεί συχνές μεταφορές προϊόντων βάσει της Συμφωνίας Συνδέσεως ΕΚ-ΟΑΠ και ο οποίος προσφέρει κατά τρόπο ικανοποιητικό στις τελωνειακές αρχές όλες τις αναγκαίες εγγυήσεις για την επαλήθευση του χαρακτήρα καταγωγής των προϊόντων καθώς και της εκπλήρωσης των λοιπών όρων του πρωτοκόλλου, να συντάσσει δηλώσεις τιμολογίου.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 30 Η προσφεύγουσα της κύριας δίκης, Firma Brita GmbH, είναι εγκατεστημένη στη Γερμανία. Εισάγει συσκευές παρασκευής αεριούχου ύδατος, καθώς και εξαρτήματα και συμπυκνωμένους χυμούς, που παρασκευάζει ο Ισραηλινός προμηθευτής της, ήτοι η Soda-Club Ltd, της οποίας οι εγκαταστάσεις παρασκευής βρίσκονται στο Mishor Adumin, στη Δυτική Όχθη, ανατολικά της Ιερουσαλήμ. Η Soda-Club Ltd είναι εγκεκριμένος εξαγωγέας κατά την έννοια του άρθρου 23 του πρωτοκόλλου ΕΚ-Ισραήλ.
- 31 Στη διάρκεια του πρώτου εξαμήνου του 2002, η προσφεύγουσα της κύριας δίκης ζήτησε να τεθούν τα εισαχθέντα εμπορεύματα υπό το τελωνειακό καθεστώς της ελεύθερης κυκλοφορίας, υποβάλλοντας συνολικώς άνω των εξήντα τελωνειακών διασαφήσεων. Ως χώρα καταγωγής των εμπορευμάτων αυτών δήλωσε «Ισραήλ» και ζήτησε να υπαχθούν στο προτιμησιακό δασμολογικό καθεστώς που προβλέπει η Συμφωνία Συνδέσεως ΕΚ-Ισραήλ, βάσει των δηλώσεων τιμολογίου που είχε συντάξει η προμηθεύτρια εταιρία από τις οποίες προέκυπτε ότι επρόκειτο για προϊόντα καταγωγής Ισραήλ.
- 32 Οι γερμανικές τελωνειακές αρχές δέχθηκαν προσωρινώς την παροχή του προτιμησιακού δασμολογικού καθεστώτος που είχε ζητηθεί, αλλά κίνησαν διαδικασία εκ των υστέρων ελέγχου. Κατόπιν υποβολής σχετικού ερωτήματος εκ μέρους των γερμανικών τελωνειακών αρχών, οι ισραηλινές τελωνειακές αρχές απάντησαν ότι «από τον έλεγχο [τους] προέκυψε ότι τα εν λόγω εμπορεύματα κατάγονται από περιοχή υπαγόμενη στην ευθύνη των ισραηλινών τελωνείων. Ως εκ τούτου πρέπει να θεωρηθούν ως καταγόμενα από το Ισραήλ σύμφωνα με τη Συμφωνία Συνδέσεως Ισραήλ-ΕΕ και μπορούν να τύχουν προτιμησιακής μεταχειρίσεως σύμφωνα με τους όρους της συμφωνίας αυτής».
- 33 Με έγγραφο της 6ης Φεβρουαρίου 2003, οι γερμανικές τελωνειακές αρχές ζήτησαν από τις ισραηλινές τελωνειακές αρχές συμπληρωματικά στοιχεία ως προς το αν τα οικεία εμπορεύματα παρασκευάστηκαν σε περιοχές όπου είχαν εγκατασταθεί ισραηλινοί έποικοι στη Δυτική Όχθη, στη Λωρίδα της Γάζας, στην Ανατολική Ιερουσαλήμ και στα Υψίπεδα του Γκολάν. Στο έγγραφο αυτό οι ισραηλινές αρχές δεν έδωσαν καμία απάντηση.

34 Με έγγραφο της 25ης Σεπτεμβρίου 2003, οι γερμανικές τελωνειακές αρχές απέρριψαν την αίτηση παροχής του προτιμησιακού καθεστώτος που είχε χορηγηθεί προσωρινώς, με την αιτιολογία ότι δεν αποδείχθηκε ότι τα εισαχθέντα εμπορεύματα εμπίπτουν στη Συμφωνία Συνδέσεως ΕΚ-Ισραήλ. Κατ' ακολουθία, αποφάσισαν την εκ των υστέρων επιβολή εισαγωγικών δασμών, συνολικού ποσού 19 155,46 ευρώ.

35 Στο μέτρο που η υποβληθείσα από την προσφεύγουσα της κύριας δίκης διοικητική ένσταση απορρίφθηκε, αυτή άσκησε ενώπιον του Finanzgericht Hamburg (δικαστήριο οικονομικών διαφορών του Αμβούργου) προσφυγή με αίτημα την ακύρωση της απορριπτικής αποφάσεως. Το αιτούν δικαστήριο κρίνει ότι η επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης προϋποθέτει την ερμηνεία της Συμφωνίας Συνδέσεως ΕΚ-Ισραήλ, του πρωτοκόλλου ΕΚ-Ισραήλ και της Συμφωνίας Συνδέσεως ΕΚ-ΟΑΠ.

36 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Finanzgericht Hamburg αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Πρέπει να παρέχεται σε εισαγωγέα προνομιακή μεταχείριση για εμπορεύματα καταγόμενα από τη Δυτική Όχθη, λαμβανομένου υπόψη ότι δύο σχετικές συμφωνίες –συγκεκριμένα [η Συμφωνία Συνδέσεως ΕΚ-Ισραήλ και η Συμφωνία Συνδέσεως ΕΚ-ΟΑΠ]– προβλέπουν προνομιακή μεταχείριση εμπορευμάτων καταγόμενων από το κράτος του Ισραήλ ή τη Δυτική Όχθη, τούτο δε σε κάθε περίπτωση, ακόμα και όταν προσκομίζεται μόνον επίσημο πιστοποιητικό καταγωγής εκδοθέν από το κράτος του Ισραήλ;

Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα:

2) Δεσμεύονται οι τελωνειακές αρχές κράτους μέλους, όσον αφορά εισαγωγέα ο οποίος ζητεί προνομιακή μεταχείριση για εισαχθέν στην Κοινότητα εμπόρευμα, κατά την Συμφωνία Συνδέσεως ΕΚ-Ισραήλ, από πιστοποιητικό καταγωγής

εκδοθέν από τις ισραηλινές αρχές –χωρίς να κινηθεί η διαδικασία ελέγχου που προβλέπει το άρθρο 32 του πρωτοκόλλου [ΕΚ-Ισραήλ]– στην περίπτωση κατά την οποία οι τελωνειακές αρχές του κράτους αυτού δεν έχουν αμφιβολία ως προς την καταγωγή του εμπορεύματος, αλλά μόνον ως προς το αν το εμπόρευμα κατάγεται από περιοχή ευρισκόμενη απλώς υπό ισραηλινό έλεγχο –δυνάμει της Ενδιάμεσης Συμφωνίας Ισραηλινών-Παλαιστινίων του 1995– εφόσον δεν έχει κινηθεί η διαδικασία που προβλέπει το άρθρο 33 του πρωτοκόλλου [ΕΚ-Ισραήλ];

Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο δεύτερο ερώτημα:

- 3) Οφείλουν οι τελωνειακές αρχές κράτους εισαγωγής, στην περίπτωση κατά την οποία στο πλαίσιο του εκ μέρους τους ελέγχου σύμφωνα με το άρθρο 32, παράγραφος 2, του πρωτοκόλλου [ΕΚ-Ισραήλ], βεβαιώνεται (απλώς) από τις ισραηλινές αρχές ότι το εμπόρευμα έχει παραχθεί σε περιοχή εμπίπτουσα στην αρμοδιότητα των ισραηλινών τελωνειακών αρχών και ότι, κατά συνέπεια, είναι ισραηλινής καταγωγής, και στην περίπτωση που οι ισραηλινές αρχές δεν απαντήσουν στο μεταγενέστερο αίτημα των τελωνειακών αρχών του κράτους εισαγωγής για την παροχή περισσότερων στοιχείων, να αρνηθούν, και μόνον εξ αυτού του λόγου, την παροχή προνομιακής μεταχειρίσεως, χωρίς να έχει σχετικώς σημασία ποια είναι η πραγματική καταγωγή του εμπορεύματος;

Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο τρίτο ερώτημα:

- 4) Οφείλουν οι τελωνειακές αρχές [του κράτους εισαγωγής] να αρνηθούν την παροχή προνομιακής μεταχειρίσεως κατά τη Συμφωνία Συνδέσεως ΕΚ-Ισραήλ στην περίπτωση κατά την οποία –όπως διαπιστώθηκε εν τω μεταξύ– τα εμπορεύματα κατάγονται από τη Δυτική Όχθη, ή μήπως η προνομιακή μεταχείριση κατά τη συμφωνία πρέπει να παρέχεται και για εμπορεύματα καταγόμενα από την περιοχή αυτή, τουλάχιστον εφόσον δεν έχει κινηθεί η

διαδικασία διευθετήσεως διαφορών σχετικών με την ερμηνεία του χρησιμοποιούμενου στη συμφωνία όρου “έδαφος του κράτους του Ισραήλ”, που προβλέπει το άρθρο 33 του πρωτοκόλλου [ΕΚ-Ισραήλ];»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου και του τέταρτου ερωτήματος

- ³⁷ Με το πρώτο και το τέταρτο ερώτημα, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ’ ουσίαν, να διευκρινιστεί αν οι τελωνειακές αρχές του κράτους μέλους εισαγωγής οφείλουν να αρνηθούν την προβλεπόμενη από τη Συμφωνία Συνδέσεως ΕΚ-Ισραήλ παροχή προνομιακής μεταχειρίσεως στην περίπτωση κατά την οποία τα επίμαχα εμπορεύματα κατάγονται από τη Δυτική Όχθη.
- ³⁸ Καταρχάς, επισημαίνεται ότι η απάντηση στα ερωτήματα αυτά εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ερμηνεία που πρέπει να δοθεί στο άρθρο 83 της Συμφωνίας Συνδέσεως ΕΚ-Ισραήλ, το οποίο προσδιορίζει το εδαφικό πεδίο εφαρμογής της συμφωνίας.
- ³⁹ Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι συμφωνία που συνάπτεται από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 217 ΣΛΕΕ και 218 ΣΛΕΕ, συνιστά, όσον αφορά την Ευρωπαϊκή Ένωση, πράξη ενός από τα όργανά της, κατά την έννοια του άρθρου 267, πρώτο εδάφιο, στοιχείο β’, ΣΛΕΕ, ότι από της θέσεως σε ισχύ μιας τέτοιας συμφωνίας οι διατάξεις της αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της έννομης τάξεως της Ένωσης και ότι, στο πλαίσιο της έννομης αυτής τάξεως, το Δικαστήριο είναι

αρμόδιο να αποφαινείται προδικαστικώς επί της ερμηνείας της εν λόγω συμφωνίας (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις της 30ής Σεπτεμβρίου 1987, 12/86, Demirel, Συλλογή 1987, σ. 3719, σκέψη 7, και της 16ης Ιουνίου 1998, C-162/96, Racke, Συλλογή 1998, σ. I-3655, σκέψη 41). Επιπλέον, στο μέτρο που έχει συναφθεί μεταξύ δύο υποκειμένων δημοσίου διεθνούς δικαίου, η Συμφωνία Συνδέσεως ΕΚ-Ισραήλ διέπεται από το διεθνές δίκαιο και, ειδικότερα, από απόψεως ερμηνείας της, από το διεθνές δίκαιο των Συνθηκών.

⁴⁰ Το διεθνές δίκαιο των συνθηκών κωδικοποιήθηκε, κατ' ουσίαν, με τη Σύμβαση της Βιέννης. Κατά το άρθρο 1 της εν λόγω συμβάσεως, αυτή εφαρμόζεται επί των συνθηκών μεταξύ κρατών. Πάντως, κατά το άρθρο 3, στοιχείο β', της συμβάσεως, το γεγονός ότι η σύμβαση αυτή δεν εφαρμόζεται επί διεθνών συμφωνιών μεταξύ κρατών και άλλων υποκειμένων του διεθνούς δικαίου δεν επηρεάζει την εφαρμογή επί των συμφωνιών αυτών οιοδήποτε των κανόνων των θεσπιζομένων με την εν λόγω σύμβαση, στους οποίους θα υπάγονταν, κατά το διεθνές δίκαιο, ανεξαρτήτως της εν λόγω συμβάσεως.

⁴¹ Κατ' ακολουθία, οι κανόνες της Συμβάσεως της Βιέννης εφαρμόζονται επί συμφωνίας συναφθείσας μεταξύ κράτους και διεθνούς οργανισμού, όπως η Συμφωνία Συνδέσεως ΕΚ-Ισραήλ, στο μέτρο που οι κανόνες αυτοί αποτελούν έκφραση του εθιμικού γενικού διεθνούς δικαίου. Επομένως, η Συμφωνία Συνδέσεως ΕΚ-Ισραήλ πρέπει να ερμηνεύεται σύμφωνα με τους κανόνες αυτούς.

⁴² Επιπλέον, το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι, καίτοι η Σύμβαση της Βιέννης δεν δεσμεύει ούτε την Κοινότητα ούτε όλα τα κράτη μέλη, εντούτοις, σε μια σειρά διατάξεών της αντανakλώνται οι αρχές του εθιμικού διεθνούς δικαίου, οι οποίοι, αυτοί καθεαυτοί, δεσμεύουν τα όργανα της Κοινότητας και αποτελούν μέρος της κοινοτικής έννομης τάξεως (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση Racke, προπαρατεθείσα, σκέψεις 24, 45 και 46 βλ. επίσης, όσον αφορά την παραπομπή στη Σύμβαση της Βιέννης στο πλαίσιο της ερμηνείας των Συμφωνιών Συνδέσεως που συνήψαν οι Ευρωπαϊκές Κοινότητες, αποφάσεις της 2ας Μαρτίου 1999, C-416/96, El-Yassini, Συλλογή 1999, σ. I-1209, σκέψη 47, καθώς και της 20ής Νοεμβρίου 2001, C-268/99, Janý κ.λπ., Συλλογή 2001, σ. I-8615, σκέψη 35 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 43 Κατά το άρθρο 31 της Συμβάσεως της Βιέννης, μια συνθήκη πρέπει να ερμηνεύεται με καλή πίστη σύμφωνα με το σύνθημα που δίνεται στους όρους της συνθήκης μέσα στο γενικό τους πλαίσιο και υπό το φως του αντικειμένου και του σκοπού της. Συναφώς, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, συγχρόνως με το γενικό πλαίσιο, όλοι οι σχετικοί κανόνες του διεθνούς δικαίου οι οποίοι εφαρμόζονται στις μεταξύ των συμβαλλομένων μερών σχέσεις.
- 44 Μεταξύ των σχετικών αυτών κανόνων, των οποίων επίκληση χωρεί στο πλαίσιο των σχέσεων μεταξύ των συμβαλλομένων στη Συμφωνία Συνδέσεως ΕΚ-Ισραήλ μερών, περιλαμβάνεται η αρχή του γενικού διεθνούς δικαίου ότι οι συνθήκες δεσμεύουν μόνον τα συμβαλλόμενα μέρη, κατά την οποία οι συνθήκες δεν πρέπει ούτε να βλάπτουν ούτε να ωφελούν μη συμβαλλόμενους (*«pacta tertiis nec nocent nec prosunt»*). Ειδικότερη έκφραση της εν λόγω αρχής γενικού διεθνούς δικαίου αποτελεί το άρθρο 34 της Συμβάσεως της Βιέννης, βάσει του οποίου η συνθήκη δεν δημιουργεί υποχρεώσεις ή δικαιώματα για τρίτο κράτος άνευ της συναίνεσής του.
- 45 Από τις προκαταρκτικές αυτές παρατηρήσεις προκύπτει ότι το άρθρο 83 της Συμφωνίας Συνδέσεως ΕΚ-Ισραήλ, το οποίο προσδιορίζει το εδαφικό πεδίο εφαρμογής της συμφωνίας, πρέπει να ερμηνεύεται κατά τρόπον ώστε να είναι σύμφωνο προς την αρχή *«pacta tertiis nec nocent nec prosunt»*.
- 46 Συναφώς, δεν αμφισβητείται ότι οι Ευρωπαϊκές Κοινότητες συνήψαν διαδοχικώς δύο ευρωμεσογειακές συμφωνίες συνδέσεως, την πρώτη με το Κράτος του Ισραήλ και τη δεύτερη με την ΟΑΠ εξ ονόματος της Παλαιστινιακής Αρχής της Δυτικής Όχθης και της Λωρίδας της Γάζας.
- 47 Εκάστη των εν λόγω συμφωνιών συνδέσεως έχει διαφορετικό πεδίο εφαρμογής. Το άρθρο 83 της Συμφωνίας Συνδέσεως ΕΚ-Ισραήλ ορίζει ότι η συμφωνία αυτή εφαρμόζεται στο «έδαφος του Κράτους του Ισραήλ». Το άρθρο 73 της Συμφωνίας Συνδέσεως ΕΚ-ΟΑΠ ορίζει ότι η συμφωνία αυτή εφαρμόζεται στο «έδαφος της Δυτικής Όχθης και της Λωρίδας της Γάζας».

- 48 Ούτως έχοντων των πραγμάτων, οι δύο αυτές συμφωνίες συνδέσεως επιδιώκουν τον ίδιο σκοπό –ο οποίος προβλέπεται, αντιστοίχως, στο άρθρο 6, παράγραφος 1, της Συμφωνίας Συνδέσεως ΕΚ-Ισραήλ και στο άρθρο 3 της Συμφωνίας Συνδέσεως ΕΚ-ΟΑΠ–, ήτοι την εγκαθίδρυση και/ή την ενίσχυση ζώνης ελευθέρων συναλλαγών μεταξύ των συμβαλλομένων, και έχουν το ίδιο αντικείμενο –το οποίο καθορίζεται, όσον αφορά τα βιομηχανικά προϊόντα, στο άρθρο 8 της Συμφωνίας Συνδέσεως ΕΚ-Ισραήλ και στα άρθρα 5 και 6 της Συμφωνίας Συνδέσεως ΕΚ-ΟΑΠ–, ήτοι την κατάργηση των δασμών, των ποσοτικών περιορισμών και των λοιπών μέτρων ισοδυνάμου αποτελέσματος στις εμπορικές σχέσεις μεταξύ των συμβαλλομένων σε εκάστη συμφωνία.
- 49 Σε σχέση με τις «μεθόδους διοικητικής συνεργασίας», όσον αφορά, αφενός, τη Συμφωνία Συνδέσεως ΕΚ-Ισραήλ, από τις διατάξεις του άρθρου 22, παράγραφος 1, στοιχείο α', και του άρθρου 23, παράγραφος 1, του πρωτοκόλλου ΕΚ-Ισραήλ προκύπτει ότι η αναγκαία για την εξαγωγή υπό καθεστώς προνομιακής μεταχειρίσεως «δήλωση τιμολογίου» συντάσσεται από εξαγωγέα εγκεκριμένο από τις «τελωνιακές αρχές [του κράτους] εξαγωγής».
- 50 Όσον αφορά, αφετέρου, τη Συμφωνία Συνδέσεως ΕΚ-ΟΑΠ, από τις διατάξεις του άρθρου 20, παράγραφος 1, στοιχείο α', και το άρθρο 21, παράγραφος 1, του πρωτοκόλλου ΕΚ-ΟΑΠ προκύπτει ότι η αναγκαία για την εξαγωγή υπό καθεστώς προνομιακής μεταχειρίσεως «δήλωση τιμολογίου» συντάσσεται από εξαγωγέα εγκεκριμένο από τις «τελωνιακές αρχές του κράτους εξαγωγής». Επιπλέον, το άρθρο 16, παράγραφος 4, του πρωτοκόλλου ΕΚ-ΟΑΠ έχει την έννοια ότι μόνον οι «τελωνιακές αρχές της Δυτικής Όχθης και της Λωρίδας της Γάζας» μπορούν να εκδίδουν πιστοποιητικό κυκλοφορίας εμπορευμάτων EUR.1, εάν τα οικεία εμπορεύματα μπορούν να θεωρηθούν ως προϊόντα καταγόμενα από τη Δυτική Όχθη και τη Λωρίδα της Γάζας.
- 51 Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι οι κατά την έννοια των προπαρατεθέντων δύο πρωτοκόλλων «τελωνιακές αρχές του κράτους εξαγωγής» διαθέτουν, εκάστη στο πλαίσιο του αντίστοιχου εδαφικού πεδίου εφαρμογής τους, αποκλειστική αρμοδιότητα για την έκδοση πιστοποιητικού κυκλοφορίας εμπορευμάτων EUR.1 ή για την έγκριση των εξαγωγών που είναι εγκατεστημένοι στο ευρισκόμενο υπό τη διοίκησή τους έδαφος.

52 Κατά συνέπεια, ερμηνεία του άρθρου 83 της Συμφωνίας Συνδέσεως ΕΚ-Ισραήλ υπό την έννοια ότι οι ισραηλινές αρχές έχουν τελωνειακές αρμοδιότητες όσον αφορά προϊόντα καταγωγής Δυτικής Όχθης θα ισοδυναμούσε με επιβολή στις παλαιστινιακές τελωνειακές αρχές της υποχρεώσεως να μην ασκούν αρμοδιότητες οι οποίες, πάντως, τους έχουν ανατεθεί δυνάμει των προπαρατεθεισών διατάξεων του πρωτοκόλλου ΕΚ-ΟΑΠ. Τέτοια ερμηνεία, συνεπαγόμενη την επιβολή υποχρεώσεων σε τρίτους χωρίς τη συναίνεσή τους, θα ερχόταν σε αντίθεση με την αρχή του γενικού διεθνούς δικαίου «*pacta tertiis nec nocent nec prosunt*», όπως αυτή κωδικοποιείται στο άρθρο 34 της Συμβάσεως της Βιέννης.

53 Επομένως, το άρθρο 83 της Συμφωνίας Συνδέσεως ΕΚ-Ισραήλ έχει την έννοια ότι τα προϊόντα καταγωγής Δυτικής Όχθης δεν εμπίπτουν στο εδαφικό πεδίο εφαρμογής της συμφωνίας αυτής και, κατ' ακολουθία, δεν υπάγονται στο προτιμησιακό καθεστώς που αυτή προβλέπει.

54 Υπό τις συνθήκες αυτές, οι γερμανικές τελωνειακές αρχές όφειλαν να αρνηθούν την προβλεπόμενη από τη Συμφωνία Συνδέσεως ΕΚ-Ισραήλ παροχή προνομιακής μεταχειρίσεως στα επίμαχα εμπορεύματα, λόγω του ότι αυτά κατάγονταν από τη Δυτική Όχθη.

55 Στο πλαίσιο επίσης του πρώτου ερωτήματος, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν οι τελωνειακές αρχές του κράτους εισαγωγής μπορούν να παρέχουν προνομιακή μεταχείριση, όταν τέτοια μεταχείριση προβλέπεται από τις δύο σχετικές συμφωνίες, ήτοι τη Συμφωνία Συνδέσεως ΕΚ-Ισραήλ και τη Συμφωνία Συνδέσεως ΕΚ-ΟΑΠ, όταν δεν αμφισβητείται ότι τα επίμαχα εμπορεύματα κατάγονται από τη Δυτική Όχθη και όταν προσκομίζεται μόνον επίσημο πιστοποιητικό καταγωγής εκδοθέν από το κράτος του Ισραήλ. Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, ειδικότερα, κατά πόσον υπάρχει δυνατότητα υπαγωγής στο καθεστώς προνομιακής μεταχειρίσεως βάσει αμφοτέρων των συμφωνιών, χωρίς να προσδιορίζεται ποια από τις

συμφωνίες αυτές είναι εφαρμοστέα εν προκειμένω και αν το πιστοποιητικό καταγωγής θα έπρεπε να εκδοθεί από τις ισραηλινές ή τις παλαιστινιακές αρχές.

- 56 Αποδοχή μιας τέτοιας δυνατότητας, με βάση απλώς τις διαπιστώσεις ότι αμφότερες οι επίμαχες συμφωνίες προβλέπουν προνομιακή μεταχείριση και ότι ο τόπος καταγωγής των εμπορευμάτων προσδιορίζεται με άλλα αποδεικτικά μέσα από εκείνα τα οποία προβλέπει η πράγματι εφαρμοστέα συμφωνία συνδέσεως, θα ισοδυναμούσε με άρνηση, γενικώς, της ανάγκης υπάρξεως έγκυρου πιστοποιητικού καταγωγής, εκδιδόμενου από την αρμόδια αρχή του κράτους εξαγωγής, ως προϋπόθεση της προνομιακής μεταχειρίσεως.
- 57 Εντούτοις, τόσο από το άρθρο 17 του πρωτοκόλλου ΕΚ-Ισραήλ όσο και από το άρθρο 15 του πρωτοκόλλου ΕΚ-ΟΑΠ προκύπτει ότι τα προϊόντα καταγωγής των συμβαλλομένων μερών πρέπει να συνοδεύονται από πιστοποιητικό καταγωγής, προκειμένου να τύχουν της προνομιακής μεταχειρίσεως. Η απαίτηση αυτή περί έγκυρου πιστοποιητικού καταγωγής εκδιδόμενου από την αρμόδια αρχή δεν μπορεί να θεωρηθεί ως απλός τύπος, δυνάμενος να μην τηρηθεί σε περίπτωση που ο τόπος καταγωγής προσδιορίζεται με άλλα αποδεικτικά μέσα. Συναφώς, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι δεν είναι δυνατό να θεωρηθούν ως έγκυρα πιστοποιητικά τα οποία εκδίδονται από άλλες αρχές, πλην των κατονομαζομένων στην οικεία συμφωνία συνδέσεως (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 5ης Ιουλίου 1994, C-432/92, Anastassiou κ.λπ., Συλλογή 1994, σ. I-3087, σκέψεις 37 έως 41).
- 58 Κατόπιν των ανωτέρω παρατηρήσεων, στα υποβληθέντα πρώτο και τέταρτο ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι οι τελωνειακές αρχές του κράτους μέλους εισαγωγής οφείλουν να αρνηθούν την παροχή προνομιακής μεταχειρίσεως κατά τη Συμφωνία Συνδέσεως ΕΚ-Ισραήλ στην περίπτωση κατά την οποία τα οικεία εμπορεύματα κατάγονται από τη Δυτική Όχθη. Επιπλέον, οι τελωνειακές αρχές του κράτους μέλους εισαγωγής δεν μπορούν να υπαγάγουν τα εμπορεύματα στο καθεστώς προνομιακής μεταχειρίσεως βάσει αμφοτέρων των συμφωνιών, χωρίς να λάβουν θέση ως προς το ζήτημα ποια από τις σχετικές συμφωνίες, ήτοι η Συμφωνία Συνδέσεως ΕΚ-Ισραήλ και η Συμφωνία Συνδέσεως ΕΚ-ΟΑΠ, είναι εφαρμοστέα εν προκειμένω και αν το πιστοποιητικό καταγωγής θα έπρεπε να εκδοθεί από τις ισραηλινές αρχές ή τις παλαιστινιακές αρχές.

Επί του δεύτερου και του τρίτου ερωτήματος

- 59 Με το δεύτερο και το τρίτο ερώτημα, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν, στο πλαίσιο της διαδικασίας που προβλέπει το άρθρο 32 του πρωτοκόλλου ΕΚ-Ισραήλ, οι τελωνειακές αρχές του κράτους εισαγωγής δεσμεύονται από το υποβληθέν πιστοποιητικό καταγωγής και από την απάντηση των τελωνειακών αρχών του κράτους εξαγωγής. Ζητεί, επίσης, να διευκρινιστεί αν, για την επίλυση της διαφοράς που προέκυψε επ' ευκαιρία του ελέγχου των επίμαχων δηλώσεων τιμολογίου, οι τελωνειακές αρχές του κράτους εισαγωγής οφείλουν, σύμφωνα με το άρθρο 33 του πρωτοκόλλου αυτού, να υποβάλουν την οικεία διαφορά στην επιτροπή τελωνειακής συνεργασίας πριν λάβουν μονομερώς μέτρα.

Επί του ερωτήματος αν οι τελωνειακές αρχές του κράτους εισαγωγής δεσμεύονται από την απάντηση των τελωνειακών αρχών του κράτους εξαγωγής

- 60 Από το άρθρο 32 του πρωτοκόλλου ΕΚ-Ισραήλ προκύπτει ότι ο εκ των υστέρων έλεγχος των δηλώσεων τιμολογίου πραγματοποιείται κάθε φορά που οι τελωνειακές αρχές του κράτους εισαγωγής έχουν βάσιμες αμφιβολίες ως προς τη γνησιότητα των δηλώσεων αυτών ή τον χαρακτήρα καταγωγής των σχετικών προϊόντων. Ο έλεγχος διενεργείται από τις τελωνειακές αρχές του κράτους εξαγωγής. Οι τελωνειακές αρχές που ζητούν τη διενέργεια του ελέγχου πρέπει να ενημερώνονται για τα αποτελέσματα του ελέγχου το αργότερο εντός δέκα μηνών. Τα εν λόγω αποτελέσματα πρέπει να ορίζουν σαφώς αν οι δηλώσεις είναι γνήσιες και αν τα σχετικά προϊόντα μπορεί πράγματι να θεωρηθούν ως προϊόντα καταγωγής. Εάν, σε περίπτωση βάσιμων αμφιβολιών, δεν υπάρχει απάντηση εντός δέκα μηνών ή εάν η απάντηση δεν περιλαμβάνει επαρκείς πληροφορίες για τη διαπίστωση της γνησιότητας της εν λόγω δηλώσεως ή την πραγματική καταγωγή των προϊόντων, οι τελωνειακές αρχές του κράτους εισαγωγής αρνούνται το ευεργέτημα των προτιμήσεων.
- 61 Με αφετηρία παρόμοιο νομικό πλαίσιο, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι από τέτοιες διατάξεις προκύπτει ότι ο καθορισμός της καταγωγής των εμπορευμάτων στηρίζεται σε κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ των τελωνειακών αρχών των συμβαλλομένων στην οικεία συμφωνία ελευθέρων συναλλαγών, υπό την έννοια ότι η καταγωγή

καθορίζεται από τις αρχές του κράτους εξαγωγής. Το σύστημα αυτό δικαιολογείται από το ότι οι αρχές του κράτους εξαγωγής βρίσκονται σε ευνοϊκότερη θέση για να ελέγξουν τα περιστατικά που καθορίζουν την καταγωγή (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 12ης Ιουλίου 1984, 218/83, *Les Rapides Savoyards* κ.λπ., Συλλογή 1984, σ. 3105, σκέψη 26).

⁶² Πάντως, ένας τέτοιος μηχανισμός μπορεί να λειτουργήσει μόνον αν η τελωνειακή υπηρεσία του κράτους εισαγωγής αναγνωρίζει τις εκτιμήσεις στις οποίες έχουν προβεί νομίμως οι αρχές του κράτους εξαγωγής (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις *Les Rapides Savoyards* κ.λπ., προπαρατεθείσα, σκέψη 27, καθώς και της 9ης Φεβρουαρίου 2006, C-23/04 έως C-25/04, *Σφακιανάκης*, Συλλογή 2006, σ. I-1265, σκέψη 23).

⁶³ Κατά συνέπεια, στο πλαίσιο του εν λόγω συστήματος αμοιβαίας αναγνώρισης, οι τελωνειακές αρχές του κράτους εισαγωγής δεν μπορούν να κηρύξουν μονομερώς άκυρη δήλωση τιμολογίου συνταχθείσα από εξαγωγέα εγκεκριμένο από τις τελωνειακές αρχές του κράτους εξαγωγής. Ομοίως, σε περίπτωση εκ των υστέρων ελέγχου, οι τελωνειακές αρχές του κράτους εισαγωγής δεσμεύονται, καταρχήν, από τα αποτελέσματα του ελέγχου αυτού (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση *Σφακιανάκης*, προπαρατεθείσα, σκέψη 49).

⁶⁴ Πάντως, στην υπόθεση της κύριας δίκης, ο κατά το άρθρο 32 του πρωτοκόλλου ΕΚ-Ισραήλ εκ των υστέρων έλεγχος δεν αφορούσε το ζήτημα αν τα εισαγόμενα προϊόντα έχουν εξ ολοκλήρου παραχθεί σε ορισμένη περιοχή ή αν έχουν υποστεί στην περιοχή αυτή επαρκείς επεξεργασίες ή μεταποιήσεις ώστε να μπορούν να θεωρηθούν ως προϊόντα καταγωγής της οικείας περιοχής, σύμφωνα με τις διατάξεις του πρωτοκόλλου ΕΚ-Ισραήλ. Το αντικείμενο του εκ των υστέρων ελέγχου αφορούσε αυτόν καθεαυτόν τον τόπο παρασκευής των εισαγομένων προϊόντων, προκειμένου να διαπιστωθεί αν τα προϊόντα αυτά ενέπιπταν στο εδαφικό πεδίο εφαρμογής της συμφωνίας συνδέσεως ΕΚ-Ισραήλ. Συγκεκριμένα, η Ένωση φρονεί ότι τα προϊόντα που έχουν παραχθεί σε περιοχές οι οποίες, από το 1967, ευρίσκονται υπό ισραηλινή διοίκηση δεν τυγχάνουν της προνομακτικής μεταχείρισεως που προβλέπει η συμφωνία.

65 Κατά το άρθρο 32, παράγραφος 6, του πρωτοκόλλου ΕΚ-Ισραήλ, αν η απάντηση των τελωνειακών αρχών του κράτους εξαγωγής δεν περιλαμβάνει επαρκείς πληροφορίες για τη διαπίστωση της πραγματικής καταγωγής των προϊόντων, οι τελωνειακές αρχές που έχουν ζητήσει πληροφορίες αρνούνται το ευεργέτημα της προνομιακής μεταχείρισεως στα εν λόγω προϊόντα.

66 Πάντως, από τα στοιχεία της δικογραφίας της κύριας δίκης προκύπτει ότι, στο πλαίσιο του εκ των υστέρων ελέγχου, οι ισραηλινές τελωνειακές αρχές δεν παρέσχον συγκεκριμένη απάντηση στα έγγραφα των γερμανικών τελωνειακών αρχών με τα οποία επιδιώκονταν να διαπιστωθεί αν τα επίμαχα προϊόντα είχαν παρασκευαστεί στις περιοχές όπου είχαν εγκατασταθεί Ισραηλινοί έποικοι στη Δυτική Όχθη, στη Λωρίδα της Γάζας, στην Ανατολική Ιερουσαλήμ και στα Υψίπεδα του Γκολάν. Στο έγγραφο, μάλιστα, των γερμανικών τελωνειακών αρχών, της 6ης Φεβρουαρίου 2003, δεν δόθηκε καν απάντηση.

67 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να γίνει δεκτό ότι απάντηση όπως αυτή των τελωνειακών αρχών του κράτους εξαγωγής δεν περιλαμβάνει επαρκείς πληροφορίες, κατά την έννοια του άρθρου 32, παράγραφος 6, του πρωτοκόλλου ΕΚ-Ισραήλ, για τη διαπίστωση της πραγματικής καταγωγής των προϊόντων, με συνέπεια ότι ο ισχυρισμός των εν λόγω αρχών ότι τα επίμαχα προϊόντα τυγχάνουν της προνομιακής μεταχείρισεως κατά τη Συμφωνία Συνδέσεως ΕΚ-Ισραήλ να μη δεσμεύει τις τελωνειακές αρχές του κράτους μέλους εισαγωγής.

Επί της υποχρεώσεως υποβολής της υποθέσεως στην επιτροπή τελωνειακής συνεργασίας

68 Το άρθρο 33, πρώτο εδάφιο, του πρωτοκόλλου ΕΚ-Ισραήλ προβλέπει ότι όταν προκύπτουν διαφορές σε σχέση με τις διαδικασίες ελέγχου του άρθρου 32 του εν λόγω πρωτοκόλλου ή όταν δημιουργούνται προβλήματα ως προς την ερμηνεία του, αυτά υποβάλλονται προς εξέταση στην επιτροπή τελωνειακής συνεργασίας.

- 69 Κατά το άρθρο 39 του πρωτοκόλλου ΕΚ-Ισραήλ, η επιτροπή τελωνειακής συνεργασίας είναι όργανο διοικητικής φύσεως το οποίο απαρτίζεται από τελωνειακούς εμπειρογνώμονες και υπαλλήλους των υπηρεσιών της Επιτροπής, των κρατών μελών και του Κράτους του Ισραήλ. Κατά τις διατάξεις του πρωτοκόλλου αυτού, η επιτροπή τελωνειακής συνεργασίας αναλαμβάνει να φέρει εις πέρας κάθε αποστολή τεχνικής φύσεως στον τελωνειακό τομέα. Επομένως, δεν μπορεί να θεωρηθεί αρμόδια για την επίλυση διαφορών που ανάγονται σε νομικά ζητήματα, όπως αυτά που αφορούν την ερμηνεία της Συμφωνίας Συνδέσεως ΕΚ-Ισραήλ αυτής καθεαυτής. Αντιθέτως, τέτοιες διαφορές μπορούν να υποβάλλονται, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 75, παράγραφος 1, της Συμφωνίας Συνδέσεως ΕΚ-Ισραήλ, στο Συμβούλιο Συνδέσεως.
- 70 Σε περίπτωση όπως αυτή της υποθέσεως της κύριας δίκης, η απάντηση των ισραηλινών τελωνειακών αρχών η οποία δόθηκε στο πλαίσιο της διαδικασίας του εκ των υστέρων ελέγχου που προβλέπει το άρθρο 32 του πρωτοκόλλου ΕΚ-Ισραήλ δεν δύναται να θεωρηθεί ως αφορμή μιας διαφοράς μεταξύ των συμβαλλομένων σχετικής με την ερμηνεία του πρωτοκόλλου αυτού. Συγκεκριμένα, αφενός, η απάντηση δεν παρέχει τα στοιχεία τα οποία ζητήθηκαν. Αφετέρου, μολονότι στην υπόθεση της κύριας δίκης η διαφορά προέκυψε κατά τη διαδικασία του εκ των υστέρων ελέγχου, την οποία κίνησαν οι τελωνειακές αρχές του κράτους εισαγωγής, εντούτοις, η διαφορά αυτή δεν αφορά την ερμηνεία του εν λόγω πρωτοκόλλου, αλλά τον προσδιορισμό του εδαφικού πεδίου εφαρμογής της Συμφωνίας Συνδέσεως ΕΚ-Ισραήλ.
- 71 Επομένως, υπό περιστάσεις όπως αυτές της διαφοράς της κύριας δίκης, έκαστος των συμβαλλομένων έχει τη δυνατότητα να υποβάλει το ζήτημα ερμηνείας που σχετίζεται με το εδαφικό πεδίο εφαρμογής της Συμφωνίας Συνδέσεως ΕΚ-Ισραήλ στο Συμβούλιο Συνδέσεως. Αντιθέτως, η υποβολή της υποθέσεως στην επιτροπή τελωνειακής συνεργασίας δεν επιβάλλεται, δεδομένου ότι το εν λόγω ζήτημα ερμηνείας δεν εμπίπτει στις αρμοδιότητες της οικείας επιτροπής.
- 72 Εν πάση περιπτώσει, μολονότι η υπόθεση θα μπορούσε να έχει υποβληθεί στο Συμβούλιο Συνδέσεως, καθόσον πρόκειται περί διαφοράς η οποία σχετίζεται με την ερμηνεία της συμφωνίας συνδέσεως αυτής καθεαυτής, εντούτοις, πρέπει να υπομνησθεί ότι, όπως το Δικαστήριο έχει αποφανθεί, η μη υποβολή της υποθέσεως στην κρίση της Επιτροπής Συνδέσεως, που αποτελεί ειδικότερη έκφραση του Συμβουλίου Συνδέσεως, δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να δικαιολογήσει την

παρέκκλιση από το σύστημα συνεργασίας και από τον σεβασμό των αρμοδιοτήτων που απορρέουν από τη συμφωνία συνδέσεως (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση Σφακιανάκης, προπαρατεθείσα, σκέψη 52).

- 73 Κατόπιν όλων των ανωτέρω παρατηρήσεων, στα υποβληθέντα δεύτερο και τρίτο ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι, στο πλαίσιο της διαδικασίας που προβλέπει το άρθρο 32 του πρωτοκόλλου ΕΚ-Ισραήλ, οι τελωνειακές αρχές του κράτους εισαγωγής δεν δεσμεύονται από το υποβληθέν πιστοποιητικό καταγωγής και από την απάντηση των τελωνειακών αρχών του κράτους εξαγωγής σε περίπτωση που η εν λόγω απάντηση δεν περιλαμβάνει επαρκείς πληροφορίες, κατά την έννοια του άρθρου 32, παράγραφος 6, του πρωτοκόλλου ΕΚ-Ισραήλ, για τη διαπίστωση της πραγματικής καταγωγής των προϊόντων. Επιπλέον, οι τελωνειακές αρχές του κράτους εισαγωγής δεν έχουν την υποχρέωση να υποβάλουν στην επιτροπή τελωνειακής συνεργασίας, η οποία συγκροτείται με το άρθρο 39 του εν λόγω πρωτοκόλλου, διαφορά η οποία σχετίζεται με την ερμηνεία του εδαφικού πεδίου εφαρμογής της Συμφωνίας Συνδέσεως ΕΚ-Ισραήλ.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 74 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπύπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) **Οι τελωνειακές αρχές του κράτους μέλους εισαγωγής οφείλουν να αρνηθούν την παροχή της προνομιακής μεταχείρισεως που προβλέπει η Ευρωμεσο-γειακή Συμφωνία Συνδέσεως μεταξύ των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των**

κρατών μελών τους, αφενός, και του Κράτους του Ισραήλ, αφετέρου, που υπογράφηκε στις Βρυξέλλες στις 20 Νοεμβρίου 1995, στην περίπτωση κατά την οποία τα επίμαχα εμπορεύματα κατάγονται από τη Δυτική Όχθη. Επιπλέον, οι τελωνειακές αρχές του κράτους μέλους εισαγωγής δεν μπορούν να υπαγάγουν τα εμπορεύματα στο καθεστώς προνομιακής μεταχειρίσεως βάσει και των δύο συμφωνιών, χωρίς να λάβουν θέση ως προς το ζήτημα ποια από τις σχετικές συμφωνίες, ήτοι η Ευρωμεσογειακή Συμφωνία Συνδέσεως μεταξύ των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των κρατών μελών τους, αφενός, και του Κράτους του Ισραήλ, αφετέρου, και η Ευρωμεσογειακή Ενδιάμεση Συμφωνία Συνδέσεως για το εμπόριο και τη συνεργασία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, αφενός, και της Οργάνωσης για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης (ΟΑΠ) εξ ονόματος της Παλαιστινιακής Αρχής της Δυτικής Όχθης και της Λωρίδας της Γάζας, αφετέρου, που υπογράφηκε στις Βρυξέλλες στις 24 Φεβρουαρίου 1997, είναι εφαρμοστέα εν προκειμένω και αν το πιστοποιητικό καταγωγής θα έπρεπε να εκδοθεί από τις ισραηλινές αρχές ή τις παλαιστινιακές αρχές.

- 2) Στο πλαίσιο της διαδικασίας που προβλέπει το άρθρο 32 του πρωτοκόλλου αριθ. 4 που έχει προσαρτηθεί στην Ευρωμεσογειακή Συμφωνία Συνδέσεως μεταξύ των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των κρατών μελών τους, αφενός, και του Κράτους του Ισραήλ, αφετέρου, οι τελωνειακές αρχές του κράτους εισαγωγής δεν δεσμεύονται από το υποβληθέν πιστοποιητικό καταγωγής και από την απάντηση των τελωνειακών αρχών του κράτους εξαγωγής σε περίπτωση που η εν λόγω απάντηση δεν περιλαμβάνει επαρκείς πληροφορίες, κατά την έννοια του άρθρου 32, παράγραφος 6, του πρωτοκόλλου ΕΚ-Ισραήλ, για τη διαπίστωση της πραγματικής καταγωγής των προϊόντων. Επιπλέον, οι τελωνειακές αρχές του κράτους εισαγωγής δεν έχουν την υποχρέωση να υποβάλουν στην επιτροπή τελωνειακής συνεργασίας, η οποία συγκροτείται με το άρθρο 39 του εν λόγω πρωτοκόλλου, διαφορά η οποία σχετίζεται με την ερμηνεία του εδαφικού πεδίου εφαρμογής της εν λόγω συμφωνίας συνδέσεως.

(υπογραφές)